



К.В. Горбенко, О.І. Смирнов, Д.В. Філатов

## ПІДСУМКИ ПРОВЕДЕННЯ АРХЕОЛОГІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ НА ТЕРИТОРІЇ МИКОЛАЇВСЬКОЇ обл. У 2008—2009 рр.

*The paper presents the main results of the archeological examinations conducted on the territory of Mykolayiv Oblast by the State Enterprise Scientific Research Centre «Lukomor'ye» in 2008—2009. It contains information on the condition of preservation and exposure of new archeological objects.*

На території Миколаївської обл. розташовано багато археологічних пам'яток різних історичних епох. За останні 150 років, завдяки наполегливій праці кількох поколінь археологів, зафіксовано та поставлено на офіційний облік таких близько 5 тис., які охоплюють період від доби палеоліту до козацьких часів. Однак на думку сучасних дослідників, багато пам'яток в області ще не виявлено. За останні десятиліття внаслідок неконтрольованої господарської діяльності та розкопок так зв. «чорних археологів» деякі з них частково або повністю знищені.

Останнім часом, завдяки скоординованій діяльності підрозділів Миколаївської облдержадміністрації, державного підприємства НДЦ «Лукомор'є» ОАСУ та правоохоронних органів, намітилося значне поліпшення ситуації у сфері збереження пам'яток археології. Так, завдяки виваженій позиції керівництва облдержадміністрації, у відповідності до ст. 7 Закону України «Про охорону археологічної спадщини» та ст. 5 Європейської конвенції про охорону археологічної спадщини, ратифікованої Верховною Радою України 10.12.2003 р., налагоджено процедуру узгодження землевпорядної документації у частині проведення попереднього археологічного обстеження (археологічної експертизи) земельних ділянок.

Впродовж 2008 та 2009 рр. співробітниками ДП НДЦ «Лукомор'є» ОАСУ ІА НАН України здійснено 200 експертиз на території Миколаївської обл. (загальна площа обстеженої території склала понад 2000 га). Експертизі піддані земельні ділянки, які відводили фізичним та

юридичним особам для проведення різних земельних робіт. Основна мета експертиз полягала у встановленні наявності або відсутності культурного шару, визначенні його площі та культурної належності.

Під час проведення археологічних експертиз у 2008 р. було виявлено чотири нові пам'ятки, інформацію про які передано до відповідних пам'яткоохоронних установ області для взяття їх на офіційний облік. Це поселення доби бронзи біля с. Розанівка Новобузького р-ну, поселення доби бронзи біля с. Крива Балка Миколаївського р-ну, антична садиба біля с. Іванівка Очаківського р-ну, курганна група біля с. Новоукраїнка Березнегуватського р-ну.

Протягом 2009 р., згідно наявної в НДЦ «Лукомор'є» інформації, завдяки зусиллям Миколаївської облдержадміністрації було припинено роботу стихійних піщаних кар'єрів у Матвіївському лісі, які загрожували існуванню пам'яток доби бронзи Матвіївка II і III (відповідні порушення зафіксовані та складені акти фахівцями центру під час проведення археологічних експертиз у м. Миколаїв та Новоодеському р-ні.

Під час спільних виїздів археологів центру та співробітників Державної інспекції з охорони пам'яток Обласного управління культури Миколаївської ОДА було виявлено та заактовано 28 випадків руйнування або часткового знищення пам'яток археології (курганів та поселень), порушення їхніх охоронних зон. Переважно зазначені порушення пов'язані з проведенням сільськогосподарських робіт на території пам'яток. Найбільші пошкодження культурного шару зафіксовані на багатошарових поселеннях доби бронзи—раннього залізного віку біля сіл Рибаківка Березанського р-ну та Калинівка Жовтневого р-ну, а також

значні руйнування курганних груп у Новобузькому, Доманівському, Братському, Очаківському та Березнегуватському р-нах. Про ці та інші порушення законодавства у сфері охорони пам'яток археології було проінформовано відповідні правоохоронні структури.

Під час проведення експертиз зафіксовано також нові пам'ятки. Серед них — кургани доби бронзи та раннього заліза на теренах Новоукраїнської та Білопристанської сільрад Березнегуватського р-ну та два кургани на території Григорівської сільради Братського р-ну.

Цю інформацію передано до органів охорони культурної спадщини для внесення їх до обласного реєстру пам'яток культурної спадщини.

Таким чином, експертизи дозволили запобігти остаточній руйнації пам'яток та зберегли їх, у відповідності до закону, як об'єкти державної власності та національного історико-культурного надбання. Підсумовуючи сказане, очевидно, що в разі застосування існуючих норм законодавства створюються умови для поліпшення ситуації у сфері охорони пам'яток археології.

